

Discurs del papa Francesc a la II Trobada Mundial dels Moviments Populars

Dv, 10/07/2015 per Papa Francesc

[Les homilies del papa Francesc](#)

Discurs del papa Francesc a la II Trobada Mundial dels Moviments Populars. Dijous 9 de juliol 2015

Germanes i germans, bona tarda!

Fa uns mesos ens vàrem reunir a Roma i encara tinc ben present aquesta primera trobada. Durant tot aquest temps us he tingut presents al meu cor i en les meves pregàries. Estic content de tornar-vos a veure aquí, per discutir sobre quina és la millor manera de superar les greus situacions d'injustícia que pateixen els exclosos arreu del món. Gràcies, Senyor President Evo Morales, per acompanyar amb tanta decisió aquesta Trobada.

Aquella vegada a Roma vaig sentir quelcom de molt bonic: fraternitat, decisió, voluntat i set de justícia. Avui, a Santa Cruz de la Sierra, torno a sentir el mateix. Gràcies per això. També he sabut, mitjançant el Cardenal Tuskson que presideix el Consell Pontifici de la justícia i de la pau. Que n'hi ha molts a l'Església que es senten propers als moviments populars. Me n'alegro molt! Veure l'Església amb les portes obertes a tots vosaltres, que s'involucra, que acompanya i que estableix a cada diòcesi, cada Comissió de Justícia i Pau una real col·laboració, permanent i com promesa amb els moviments populars. Us invito a tots, Bisbes, sacerdots i laics, junt amb les organitzacions socials de les perifèries urbanes i rurals, a aprofundir aquesta trobada.

Déu permet que avui ens vegem una altra vegada. La Bíblia ens recorda que Déu escolta el clamor del seu poble i m'agradaria tornar a unir la meua veu a la vostra: les famoses tres "T": terra, teulada i treball per a tots els nostres germans i germanes. Ho vaig dir i ho repeteixo avui: són drets sagrats. Val la pena, val la pena lluitar per ells. Que el clam dels exclosos se senti per tota l'Amèrica Llatina i per tota la terra.

1. En primer lloc, *comencem reconeixent que necessitem un canvi*. Vull precisar, perquè no hi hagi cap malentès, que parlo dels problemes comuns a tots els llatinoamericans i, en general, a tota la humanitat. Problemes que tenen una matriu global i que avui no hi cap Estat que pugui resoldre sol. Amb aquest aclariment, proposo que ens fem dues preguntes:

- Reconeixem, seriosament, que les coses no van bé en un món on hi ha tants camperols sense terra, moltes famílies sense casa, molts treballadors sense drets, moltes persones ferides en la seva dignitat?

- Reconeixem que les coses no van bé quan exploten tantes guerres sense sentit i que la violència fratricida creix en els nostres barris? Sabem reconèixer que les coses no van bé quan el sol, l'aigua, l'aire i tots els ésser de la creació viuen sota una amenaça constant?

I aleshores, si reconeixem això, diguem-ho sense por: necessitem i volem un canvi.

Vosaltres – en les vostres cartes i en les nostres trobades – m’heu assabentat de les moltes exclusions i de les injustícies que patiu en cada activitat laboral, en cada barri, en cada territori. Són moltes i diverses com són moltes i diverses les maneres d’afrontar-les. Hi ha, tanmateix, un fil invisible que uneix cada una de les exclusions. No són aïllades, estan unides per un fil invisible. Ho podem reconèixer? Perquè no es tracta de problemes aïllats. Em pregunto si som capaços de reconèixer que aquestes realitats destructives responen a un sistema que s’ha tornat global. Sabem reconèixer que aquest sistema ha imposat la lògica del guany a qualsevol preu, sense pensar en l’exclusió social o en la destrucció de la naturalesa?

Si és així, insisteixo, diguem-ho sense por: nosaltres volem un canvi, un canvi real, un canvi de les estructures. Aquest sistema ja no s’aguanta, no l’aguanten els camperols, els treballadors, les comunitats, els pobles .... I no l’aguanta la Terra, la germana Mare Terra, com deia sant Francesc.

Volem un canvi en les nostres vides, en els nostres barris, en el salari mínim, en la nostra realitat més propera; també un canvi que arribi a tot el món perquè avui la interdependència planetària requereix respostes globals als problemes locals. La globalització de l’esperança, que neix en els Pobles i creix entre els pobres, ha de substituir aquesta globalització de l’exclusió i de la indiferència!

Avui voldria reflexionar amb vosaltres sobre el canvi que volem i que necessitem. Sabeu que no fa gaire he escrit sobre els problemes del canvi climàtic. Però ara vull parlar d’un canvi en un altre sentit. Un canvi positiu, un canvi que ens faci bé, un canvi que podríem dir “redemptor”. Perquè el necessitem. Sé que vosaltres busqueu un canvi i no només vosaltres: en les diferents trobades, en els diferents viatges, he trobat que hi ha una espera, una recerca forta, un desig de canvi en tots els pobles del món. Fins i tot a l’interior d’aquella minoria cada vegada més reduïda que es beneficia d’aquest sistema que crea insatisfacció i sobretot tristesa. Molts esperen un canvi que els alliberi d’aquesta tristesa individualista que fa esclaus.

El temps, germans, germanes, el temps sembla que s’estigui esgotant; no n’hi ha hagut prou de barallar-nos entre nosaltres, sinó que hem arribat a revoltar-nos contra la nostra casa. Avui la comunitat científica accepta el que des de fa molt de temps denuncien els humils: s’estan produint danys tal volta irreversibles a l’ecosistema. S’està castigant la terra, les comunitats i les persones de manera quasi salvatge. I després de tant dolor, tanta mort i destrucció, se sent el tuf del que Basili de Cesarea – un dels primers teòlegs de l’Església – anomenava els “fems del diable”. L’ambició desenfrenada del diner que domina. Aquests són els “fems del diable”. I el servei al bé comú passa a segon terme. Quan el capital esdevé ídol i dirigeix les opcions dels éssers humans, quan l’avidesa del diner controla tot el sistema socioeconòmic, arruïna la societat, condemna l’home, el converteix en esclau, destrossa la fraternitat interhumana, enfronta un poble contra l’altre i, com es veu, amenaça també aquesta casa nostra comuna, la germana mare terra.

Non vull allargar-me descrivint els efectes malignes d’aquesta subtil dictadura: vosaltres els coneixeu. No n’hi ha prou d’assenyalar les causes estructurals del drama social i ambiental contemporani. Nosaltres patim d’un excés de diagnòstics que sovint ens porta a un pessimisme de xerrameca o a un fruit dels aspectes negatius. Veient la crònica negra de cada dia, estem convençuts que no s’hi pot fer

res, sinó preocupar-se d'un mateix i del petit cercle de la família i dels més propers.

Què puc fer jo, recollir cartrons, remenar les deixalles, recollir, reciclar, davant problemes tan grans, si amb prou feines guanyo per menjar? Què puc fer jo artesà, venedor ambulat, transportista, treballador exclòs si amb prou feines no tinc els drets dels treballadors? Què puc fer jo, pagesa, indígena, pescador que gairebé no puc resistir a les pressions de les grans empreses? Què puc fer des del meu poblet, des de la meva barraca, des del meu barri, des de la meva granja quan sóc discriminat i marginat cada dia? Què pot fer aquest estudiant, aquest jove, aquest militant, aquest missioner que trepitja els barris i els llocs amb un cor ple de somnis, però sense cap solució als seus problemes? Podeu fer molt. Podeu fer molt! Vosaltres, els més humils, els explotats, els pobres i els exclosos, podeu fer i feu molt. M'atreviria a dir que el futur de la humanitat és en gran part en les vostres mans, en la vostra capacitat d'organitzar i promoure alternatives creatives en la recerca quotidiana de les "tres t", d'acord? - treball, teulada, terra - i també en la vostra participació activa en els grans processos de canvi, canvis nacionals, canvis regionals i canvis globals. No us esporuguiu!

2. *Vosaltres sou sembradors de canvi.* Aquí a Bolívia he sentit una frase que m'agrada molt: "procés de canvi". El canvi concebut no com una cosa que arribarà un dia perquè s'ha imposat aquesta o aquella opció política o perquè s'ha instaurat aquesta o aquella estructura social. Malauradament sabem que un canvi d'estructures que no vagi acompanyat d'una sincera conversió de les actituds i del cor acaba, a la curta o a la llarga, burocratitzant-se, corrompent-se i sucumbint. Cal canviar el cor. Per això m'agrada molt la imatge del procés, els processos, on la passió per sembrar, per regar amb calma allò que els altres veuran florir substitueix tots els espais de poder disponibles i veure resultats immediats. L'elecció és engendrar processos i no ocupar espais. Cadascú, de nosaltres només és una part d'un tot complex i variat que interactua en el temps: pobles que lluiten per un significat, per un objectiu, per viure amb dignitat, per "viure bé", dignament, en aquest sentit.

Vosaltres, des dels moviments populars, assumiu les feines de sempre, motivats per l'amor fratern que es rebel·la contra la injustícia social. Quan mirem la cara d'aquells que sofreixen, la cara de l'agricultor amenaçat, del treballador exclòs, de l'indígena oprimat, de la família sense casa, de l'emigrant perseguit, del jove en atur, de l'infant explotat, de la mare que ha perdut el fill per un tret perquè el barri ha estat pres pel tràfic de droga, del pare que ha perdut la filla perquè ha estat sotmesa a l'esclavatge; quan recordem aquestes "cares i noms" se'ns remouen les entranyes davant tant del dolor i ens commovem, tots ens commovem. Perquè "hem vist i sentit" no l'estadística freda, sinó les ferides de la humanitat que pateix, les nostres ferides, la nostra carn. Això és molt diferent de la teorització abstracta o de la indignació elegant. Això es toca, ens commou i cerquem l'altre per moure'ns junts. Aquesta emoció feta acció comunitària no es comprèn només amb la raó: té un "plus" de sentit que només la gent comprèn i que dona la seva particular mística als veritables moviments populars.

Vosaltres viviu cada dia, xops, enmig de la tempesta humana. M'heu parlat de les vostres causes, m'heu fet partícip de les vostres lluites, ja des de Buenos Aires, i us ho agraeixo. Vosaltres, estimats germans, treballeu sovint en les coses petites, properes, en la realitat injusta que se us imposa, i no us resigneu, oferint una resistència activa al sistema idolàtric que exclou, degrada i mata. Us he vist

treballar incansablement per la terra i l'agricultura dels camps, pels vostres territoris i comunitats, per la dignitat de l'economia popular, per la integració urbana dels vostres municipis, dels vostres assentaments, per l'autoconstrucció de vivendes i el desenvolupament d'infraestructures de barris, i en tantes activitats comunitàries que tendeixen a la reafirmació de una cosa tan fonamental i innegablement necessària com el dret a les "tres t": terra, teulada i treball.

Aquest arrelament al barri, a la terra, a l'ocupació, al sindicat, aquest reconèixer-se en la cara de l'altre, aquesta proximitat del dia a dia, amb les seves misèries - perquè n'hi, les tenim- i els seus heroïsmes diaris, és això el que permet posar en pràctica el manament de l'amor no partint d'idees o conceptes, sinó a partir de l'encontre autèntic entre persones, perquè necessitem instaurar aquesta cultura de l'encontre, perquè no s'estimen ni els conceptes, ni les idees, ningú estima un concepte, una idea, s'estimen les persones. El donar-se, el donar-se autèntic ve de l'estimar els homes i les dones, nens i ancians i les comunitats: cares, cares i noms que omplen el cor. D'aquelles llavors d'esperança plantades amb paciència en les perifèries oblidades del planeta, d'aquells brots de tendresa que lluiten per sobreviure en lo fosc de l'exclusió, creixeran arbres grans, sorgiran boscos espessos d'esperança per oxigenar aquest món.

Veig amb joia que treballeu en la dimensió de proximitat, tenint cura dels brots; però, al mateix temps, amb una perspectiva més àmplia, protegint el bosc. Treballeu en una perspectiva que no encara només la realitat sectorial que cadascun de vosaltres representa i en la qual està feliçment arrelat, sinó que mireu de resoldre les arrels dels problemes generals de pobresa, desigualtat i d'exclusió.

Me n'alegro amb vosaltres per això. És indispensable que, al mateix temps que la reivindicació dels vostres legítims drets, els pobles i les seves organitzacions socials construeixin una alternativa humana a la globalització excloent. Vosaltres sou sembradors del canvi. Que Déu us concedeixi coratge, joia, perseverança i passió per continuar sembrant! Estigueu convençuts que tard o d'hora veurem els fruits. *Ais dirigents demano*: sigueu creatius i no perdeu mai la recerca de la proximitat, perquè el pare de la mentida sap fer servir paraules boniques, promoure modes intel·lectuals i adoptar posicions ideològiques, però si vosaltres construïu sobre bases sòlides, sobre exigències reals i sobre l'experiència viva dels vostres germans, dels pagesos i dels pobres, dels treballadors exclosos i de les famílies marginades, segurament no us equivocareu.

L'Església no pot i no deu ésser aliena a aquest procés en l'anunciar l'Evangeli. Molts sacerdots i operadors pastorals fan una feina enorme acompanyant i promovent els exclosos de tot el món, al costat de cooperatives, impulsant els emprenedors, construint vivendes, treballant amb abnegació en el camp de la salut, de l'esport i de l'educació. Estic convençut que la col·laboració respectuosa amb els moviments populars pot potenciar aquests esforços i reforçar els processos de canvi.

Tinguem sempre en el cor la Verge Maria, noia humil d'un poble petit perdut en la perifèria d'un gran imperi, una mare sense sostre que sap transformar una cova per animals en la casa de Jesús amb una mica de pa i una muntanya de tendresa. Maria és un senyal d'esperança per els pobles que pateixen els dolors del part fins que arribi la justícia. Prego a la Verge Maria, tan venerada pel poble bolivià, perquè permeti que aquesta Trobada nostra sigui llavor de canvi.

3. Finalment voldria que penséssim junts *algunes obligacions importants per aquest moment històric*, perquè volem un canvi positiu pel bé de tots els nostres germans i germanes, això ho sabem. Volem un canvi que en enriqueixi amb l'esforç conjunt dels governs, dels moviments populars i de les altres forces socials, i això també ho sabem. Però no és tan fàcil de definir el contingut del canvi, es podria dir el programa social que reflecteix aquest projecte de fraternitat i de justícia que esperem. No és fàcil definir-lo. En aquest sentit, no espereu d'aquest Papa una recepta. Ni el Papa ni l'Església tenen el monopoli de la interpretació de la realitat social ni la proposta de solucions als problemes contemporanis. M'atreviria a dir que no hi ha una recepta. La història la construeixen les generacions que se succeeixen en el quadre dels pobles que caminen cercant el propi camí i respectant els valors que Déu ha posat en el cor.

Voldria tanmateix proposar-vos *tres grans deures* que demanen el recolzament determinant del conjunt de tots els moviments populars:

3.1. *El primer deure és el de posar l'economia al servei dels pobles*: els éssers humans i la natura no poden estar al servei del diner. Diguem **NO** a una economia d'exclusió i falta d'equitat en la qual el diner domina en lloc de servir. Aquesta economia mata. Aquesta economia és excloent. Aquesta economia destrueix la Mare Terra.

L'economia no hauria de ser un mecanisme d'acumulació, sinó la bona administració de la casa comuna. Això significa guardar amb zel la casa i distribuir adequadament els béns entre tots. El seu objectiu no és només assegurar el menjar o un "decorós sosteniment". Ni només, tot i que seria un gran pas endavant, garantir l'accés a les "tres t" per les quals vosaltres lluiteu. Una economia realment comunitària, diria una economia d'inspiració cristiana, hauria de garantir als pobles dignitat, «prosperitat sense excloure cap bé» (Joan XXIII, Enc. [Mater et Magistra](#) [15 maig 1961], 3: AAS 53 (1961), 402). Aquesta última frase la va dir el Papa Joan XXIII fa cinquanta anys. Jesús diu en l'Evangeli que a qui haurà donat espontàniament un got d'aigua a un assedegat, això se li tindrà en compte en el Regne del cel. Això comporta les "tres t", però també l'accés a la instrucció, a la salut, a la innovació, a les manifestacions artístiques i culturals, a la comunicació, a l'esport i a l'esbarjo. Una economia justa ha de crear les condicions necessàries per tal que tota persona pugui gaudir d'una infantesa sense privacions, desenvolupar els propis talents en la joventut, treballar amb tots els drets durant els anys d'activitat i accedir a una pensió digna en la vellesa. Es tracta d'una economia en la qual l'ésser humà, en harmonia amb la natura, estructura tot el sistema de producció i distribució per tal que les capacitats i les exigències de cadascú trobin l'expressió adequada en la dimensió social. Vosaltres, i també altres pobles, resumiu aquesta aspiració d'una manera senzilla i bonica: "viure bé" - que no és el mateix que "passar-s'ho bé".

Aquesta economia és no tan sols desitjable i necessària, sinó també possible. No és una utopia o una fantasia. És una perspectiva molt realista. Podem fer-ho. Els recursos disponibles en el món, fruit del treball intergeneracional dels pobles i dels dons de la creació, són més que suficients per al desenvolupament integral de «cada home i de tots els homes» (Pau VI, Enc. [Populorum progressio](#) [26 març 1967], 14: AAS 59 (1967), 264). El problema, en canvi, és un altre. Existeix un sistema amb altres objectius. Un sistema que a més d'accelerar de manera irresponsable els ritmes de la producció, a més d'incrementar en la indústria i en l'agricultura mètodes que fan mal a la Mare Terra en nom de la "productivitat",

continua negant a milers de milions de germans els més elementals drets econòmics, socials i culturals. Aquest sistema atenta al projecte de Jesús, va contra la Bona Notícia que ha portat Jesús.

La distribució justa dels fruits de la terra i del treball humà no és pura filantropia. És un deure moral. Per als cristians, el deure és encara més fort: és un manament. Es tracta de restituir als pobres el que els pertany. El destí universal dels béns no és un guarniment discursiu de la doctrina social de l'Església. És una realitat anterior a la propietat privada. La propietat, especialment quan es tracta dels recursos naturals, ha d'estar sempre en funció de les necessitats dels pobles. I aquestes necessitats no es limiten al consum. No n'hi ha prou de deixar caure algunes gotes quan els pobres mouen aquest got que mai es buida per si sol. Els plans d'assistència que serveixen per a certes emergències haurien de ser pensats com a respostes transitòries, ocasionals. No haurien de substituir mai la veritable inclusió: la que dona la feina digna, lliure, creativa, participativa i solidària.

En aquest camí, els moviments populars tenen un rol essencial, no només per exigir o reclamar, sinó fonamentalment per crear. Vosaltres sou poetes socials: creadors de treball, constructors de cases, productors d'aliments, sobretot per als descartats del mercat mundial.

He conegut de prop algunes experiències en les quals els treballadors reunits en cooperatives i en altres formes d'organització comunitària han reeixit a crear un treball on només hi havia exclosos de l'economia idolàtrica. I he vist que aquí n'hi ha alguns. Les empreses recuperades donen dignitat. Que diferent que és això del fet que els exclosos del mercat formal siguin explotats com esclaus!

Els governs que assumeixen com a propi el deure de posar l'economia al servei de les persones han de promoure el reforçament, la millora, la coordinació i l'expansió d'aquestes formes d'economia popular i de producció comunitària. Això implica millorar els processos de treball, oferir estructures adequades i garantir tots els drets als treballadors d'aquest sector alternatiu. Quan l'Estat i les organitzacions socials assumeixen junts la missió de les "tres t" s'activen els principis de solidaritat i de subsidiarietat que permeten la construcció del bé comú en una democràcia plena i participativa.

3.2. El segon deure és unir els nostres pobles en el camí de la pau i de la justícia.

Els pobles del món volen ser els artífex del propi destí. Volen recórrer en pau el propi camí vers la justícia. No volen tuteles o ingerències en les quals el més fort sotmet el més feble. Volen que la seva cultura, la seva llengua, els seus processos socials i les seves tradicions religioses siguin respectades. Cap poder fàctic o constituït té el dret de privar els països pobres del ple exercici de la pròpia sobirania i, quan ho fan, veiem noves formes de colonialisme que comprometen seriosament la possibilitat de pau i de justícia, perquè «la pau es basa no només en el respecte dels drets de l'home, sinó també en els drets dels pobles, en particular el dret a la independència» (Consell Pontifici de la Justícia i de la Pau, [Compendio della Dottrina Sociale della Chiesa, 157](#)).

Els pobles de l'Amèrica Llatina van parir dolorosament la pròpia independència política i, des d'aleshores, porten gairebé dos segles d'una història dramàtica i plena de contradiccions mirant de conquerir la plena independència.

Aquests últims anys, després de tantes incomprensions, molts Països de l'Amèrica

Llatina han vist créixer la fraternitat entre els seus pobles. Els governs de la regió han unit les forces per fer respectar la pròpia sobirania, la de cada País i la de la regió en el seu conjunt, que d'una manera tan bonica, és com els nostres avantpassats ho deien, i diem la "Pàtria Gran". Us demano a vosaltres, germans i germanes dels moviments populars, que procureu fer créixer aquesta unitat. Mantenir la unitat contra tota temptativa de divisió és necessari perquè la regió creixi en pau i justícia.

Malgrat aquests progressos, hi ha encara factors que minen el desenvolupament humà just i limiten la sobirania dels països de la "Pàtria Gran" i d'altres regions del planeta. El nou colonialisme adopta diverses formes. A vegades, és el poder anònim de l'ídol diner: corporacions, prestadors, alguns tractats anomenats "de lliure comerç" i la imposició de mesures d'"austeritat" que sempre ajusten el cinturó dels treballadors i dels pobres. Com els Bisbes llatinoamericans ho vàrem denunciar molt clarament en el Document d'Aparecida, quan afirmen que «les institucions financeres i les empreses multinacionals es reforcen fins a l'extrem de subordinar les economies locals, sobretot afeblint els Estats, que apareixen cada vegada més incapaços de tirar endavant projectes de desenvolupament per servir els seus pobles» (V Conferència General de l'Episcopat Llatinoamericà [2007], *Document conclusiu*, 66). En altres ocasions, amb el noble pretext de la lluita contra la corrupció, el tràfic de droga i el terrorisme - mals greus dels nostres temps que requereixen una intervenció internacional coordinada - veiem que s'imposen als Estats mesures que tenen poc a veure amb la solució d'aquests problemes i sovint fan empitjorar les coses.

De la mateixa manera, la concentració monopolística dels mitjans de comunicació que miren d'imposar models alienants de consum i una certa uniformitat cultural és una altra modalitat adoptada pel nou colonialisme. Aquest és el colonialisme ideològic. Com diuen els Bisbes d'Àfrica, sovint es pretén convertir els països pobres en «peces d'un mecanisme, parts d'un engranatges gegantí» (Joan Pau II, Exhort. ap. *Ecclesia in Africa* [14 setembre 1995], 52: AAS 88 [1996], 32-33; cf. Carta enc. *Sollicitudo rei socialis* [30 desembre 1987], 22: AAS 80 [1988], 539).

S'ha de reconèixer que cap dels greus problemes de la humanitat pot ésser resolt sense la interacció entre els Estats i els pobles a nivells internacional. Cada acte de gran abast fet en una part del planeta repercuteix en tots els aspectes econòmics, ecològics, socials i culturals. Fins i tot el crim i la violència s'han globalitzat. Per això cap govern pot actuar fora d'una responsabilitat comuna. Si volem realment un canvi positiu, hem d'acceptar humilment la nostra interdependència, és a dir la nostra sana interdependència. Però interacció no és sinònim d'imposició, no és subordinació d'alguns en funció dels interessos dels altres. El colonialisme, vell i nou, que redueix els països pobres a simples proveïdors de matèries primes i a mà d'obra barata, genera violència, pobresa, emigracions forçades i tots els mals que tenim a la vista.. precisament perquè posant la perifèria en funció del centre se li nega el dret a un desenvolupament integral. I això, germans, és injustícia, i la injustícia genera violència que cap policia, militar o servei secret pot aturar.

Diguem NO, aleshores, a les velles i noves formes de colonialisme. Diguem SÍ a l'encontre entre pobles i cultures. Benaurats els que treballen per la pau.

Aquí vull aturar-me en una qüestió important. Perquè algú podrà dir, amb raó, "quan el Papa parla de colonialisme s'oblida de algunes accions de l'Església". Us

dic, amb tristesa: s'han comès molts i greus pecats contra els pobles originaris d'Amèrica en nom de Déu. Ho han reconegut els meus predecessors, ho ha dit el CELAM, el Consell Episcopal Llatinoamericà, i ho vull dir també jo. Com sant Joan Pau II, demano que l'Església «s'agenolli davant Déu i demani perdó pels pecats passats i presents dels seus fills» (Butlla [Incarnationis mysterium](#) [29 novembre 1998], 11: AAS 91 [1999], 140). I vull dir-vos, voldria ser molt clar, com ho era sant Joan Pau II: demano humilment perdó, no només per les ofenses de la pròpia Església, sinó pels crims contra les poblacions indígenes durant l'anomenada conquesta d'Amèrica. I junt amb aquesta petició de perdó, per ser justos, demano també que recordem milers de sacerdots i bisbes, que es van oposar a la lògica de l'espasa amb la força de la Creu. Hi va haver pecat, hi va haver pecat abundant, però no hem demanat perdó i per això demanem perdó, i demano perdó, perquè allà, on hi va haver el pecat, on hi va haver pecat abundant, que sobreabundi la gràcia mitjançant aquests homes que varen defensar la justícia dels pobles originaris.

Us demano també a tots vosaltres, creients i no creients, que us en recordeu de tants bisbes, sacerdots i laics que han predicat i prediquen la Bona Notícia de Jesús amb coratge i mansuetud, respecte i en pau - he dit bisbes, sacerdots i laics; no vull oblidar-me de les monges, que anònimament recorren els vostres barris pobres portant un missatge de pau i de bé -, que en el seu pas per aquesta vida han deixat commovedores obres de promoció humana i d'amor, sovint amb els pobles indígenes o acompanyant els moviments populars fins al martiri. L'Església, els seus fills i filles, són una part de la identitat dels pobles d'Amèrica Llatina. Identitat que, ja sigui aquí o en altres Països, alguns poders estan decidits a cancel·lar, potser perquè la nostra fe és revolucionària, perquè la nostra fe desafia la tirania de l'ídol diner. Avui veiem amb horror com a l'Orient Mitjà i en altres parts del món es persegueixen, es torturen, s'assassinen molts germans nostres per causa de la seva fe en Jesús. Això també ho hem de denunciar: en aquesta tercera guerra mundial "a terminis" que estem vivint, hi ha una mena - forço la paraula - de genocidi en marxa que ha de parar.

Als germans i a les germanes del moviment indígena llatinoamericà, deixeu-me manifestar-los el meu profund afecte i alegrar-me per la recerca de la unió dels seus pobles i de les seves cultures; unió que a mi m'agrada anomenar "poliedre": una mena de convivència en la qual les parts mantenen la seva identitat construint juntes una pluralitat que, no posa en perill, sinó que reforça la unitat. La seva recerca d'aquest multiculturalisme, que combina la reafirmació dels drets dels pobles originaris amb el respecte de la integritat territorial dels Estats, ens enriqueix i ens reforça a tots.

3.3. El tercer deure, potser el més important que hem d'assumir avui, és el de defensar la Mare Terra.

La casa comuna de tots nosaltres és saquejada, devastada, humiliada impunement. La covardia en defensar-la és un pecat greu. Veiem amb desil·lusió creixent com se succeeixen una darrera l'altra les reunions internacionals sense cap resultat important. Hi ha un manament ètic clar, precís i improrrogable per actuar que no es compleix. No es pot consentir que alguns interessos - que són globals, però no universals - s'imposin, sotmetin els Estats i les organitzacions internacionals i continuïn a destruir la creació. Els pobles i els seus moviments són cridats a fer sentir la seva veu, a mobilitzar-se, ad exigir - pacíficament però amb tenacitat - l'adopció urgent de mesures apropiades. Us demano, en nom de Déu, que defenseu

la Mare Terra. Sobre aquest tema ja m'he expressat àmpliament en la Carta encíclica [*Laudato si'*](#), que crec que se us lliurarà en acabar.

4. Per acabar, voldria dir una altra vegada: el futur de la humanitat no està només en mans dels grans líders, de les grans potències i de les elits. *Està sobretot en les mans dels pobles*; en la seva capacitat d'organitzar-se i també en les seves mans que reguen, amb humilitat i convicció, aquest procés de canvi. Us acompanyo. I cadascú, repetim junts des del fons del cor: cap família sense casa, cap pagès sense terra, cap treballador sense drets, cap poble sense sobirania, cap persona sense dignitat, cap nen sense infantesa, cap jove sense oportunitats, cap vell sense una venerable vellesa. Continueu en la vostra lluita i, per favor, tingueu molta cura de la Mare Terra. Creieu-me, sóc sincer, ho dic de cor: prego per vosaltres, prego amb vosaltres i vull demanar a Déu el nostre Pare que us acompanyi i us beneeixi, que us ompli del seu amor i us protegeixi en el camí, donant-vos aquella força que et fa estar dret: aquella força és l'esperança. I una cosa important: l'esperança no decep! I, per favor, us demano que pregueu per mi. I si algun de vosaltres no pot pregar, amb tot el respecte, li demano que pensi en mi i m'envii un bon desig. Gràcies!

Traducció: Josep Ma Torrents —Catalunya Religió